

ଆଜ୍ଞା

ଅକ୍ଷୟାନନ୍ଦ
ଆରମ୍ଭ - ଶ୍ରୀମତୀ ଶ୍ରୀମତୀ

মাতৃ মনৰ ভয়

মথাইলৰ্তে উলিয়াই ফেচুকৰ্তে খুলিলো
খুলিলো 'ককা জমাইতা নামৰ পেজ'
পেনাৰ্টিক শুনাবলৈ জাপু এটি বাচি লালো
ভাৰ হেনো নাই কোনো হাঁটৰেৰে ।
ভাবিলো শুনাও তম জেবীৰ জাপু, ইউটিউবৰ পৰা চাই
জি হেনো নুশুনো মুখেৰে জাপু, ডিডিউইয়ে ভাৰ মন জুৰায় ।
খুলিলে পঠাবলৈ বিচাৰিছো মই, সপোনো যেন ভাৰ অকাল চুই যায়
অনলাইন গেমত ভাৰ অগ্ৰহ দেখি, মনৰ্তেৰে মোৰ বৰকৈ জয় খায়
বুঢ়া বয়সত লাঠি লৈয়ে ককায়ে হঁচান খুলিয়াই দূৰনিৰ্তে চাই
আমাৰ পেনাকাহে কলি বয়সত, ঘূৰৰ বিষে কৰ্ত দিয়ায় ।
পৰিৱৰ্তনে দিয়া প্ৰযুক্তিৰ উপহাৰত
হাঁটৰনেৰে বিশেষ স্থান পাই
সহায়ক হ'লেও ভয় লাগে মনত
পেনাৰ্টিয়ে যেন ভাৰ জেশ্বৰ নেহেৰায়

- সন্মিতা শইকীয়া
বি.এড ২য় বৰ্ষ

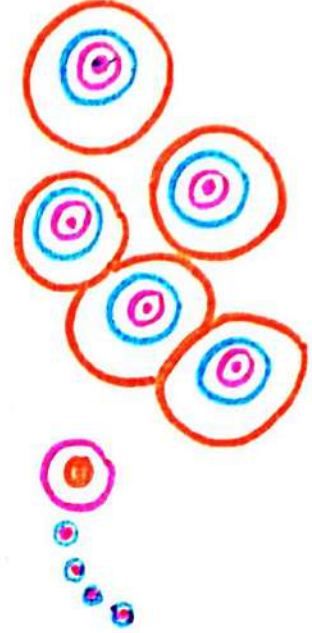

নিঃসংগতা

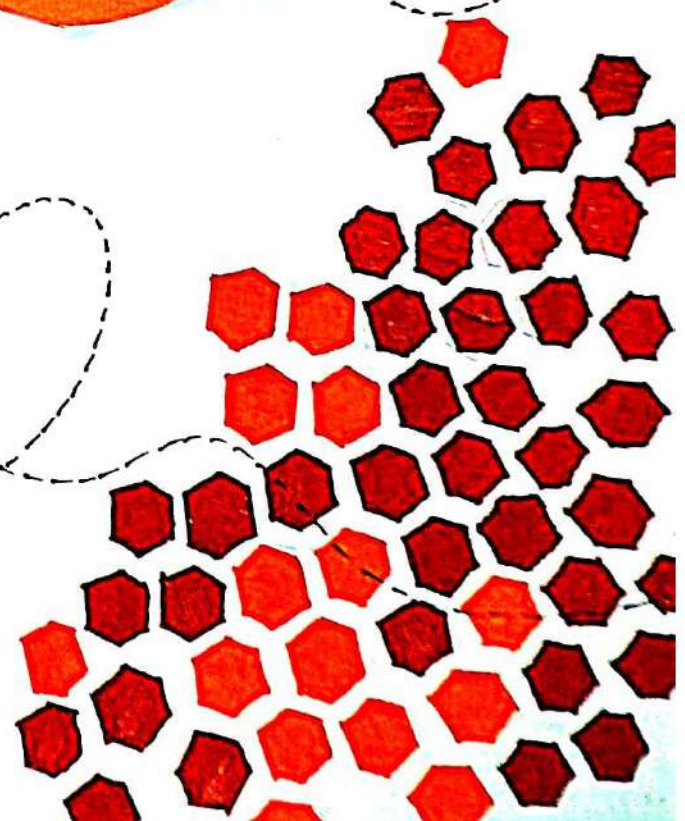
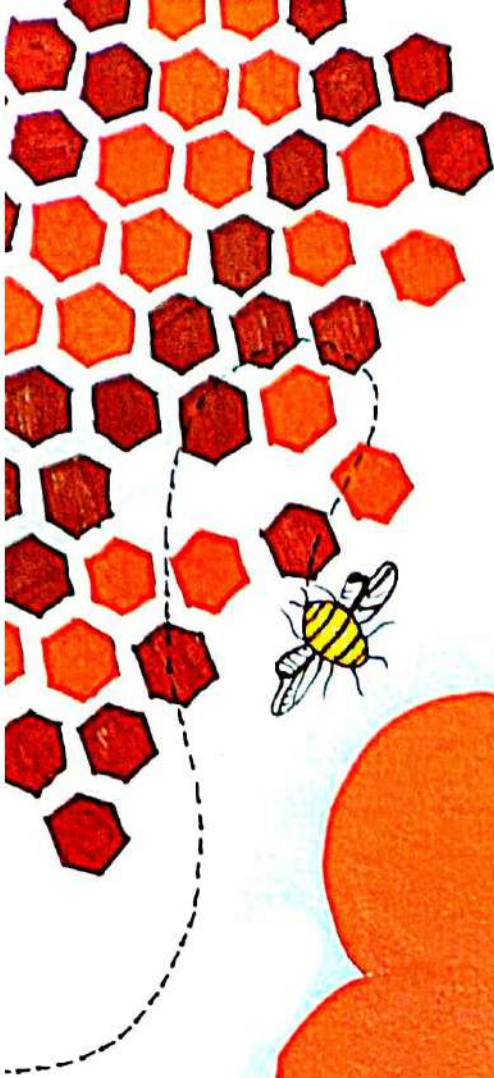
তেওঁৰ উৰুখা পজাৰ ষিঙাত
উল্লাহ লখিলৈ ঘন যায়,
তিতিবলে ঘন যায়
অগ্নিজৰ ভৰণ বেলাত ।

তেওঁৰ শুকান ওঁঠতো উজাই আছে
হৃদয় জুৰোৱা কলৰ,
শোলাহলৰ চাদৰ আৱৰিও
বুকুত বিয়পে প্ৰক্ষান্তি ।

তাত ভগা চালেদি
দুভাগ ৰাতি বৰষুণ সৰে জোনাকৰ
আৰু মোৰ বুকুত সিন্ধাই
পাৰ ভঙা নিঃসংগতা ।

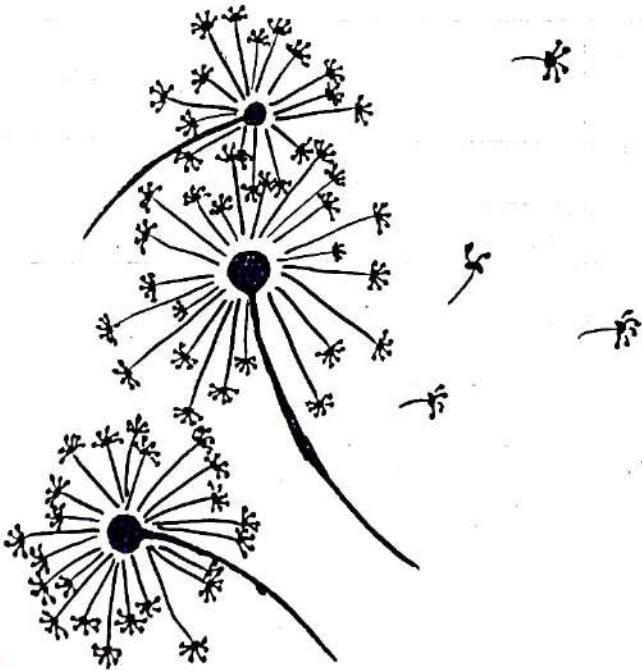
বিকুমণি মহিৰীয়া
প্ৰবন্ধ, কলেজ অৱ এডুকেশ্বন,
নগাঁও

লকডাউনৰ শিক্ষা

“বন্ধনৰ জীয়েকে কেতিয়ানো পঢ়ে জানো,
অনবৰতে ফোনটো জুপি থকাহে দেখো।”

দুস্বৰ্ণীয়াৰ বিষাক্ত আলোচনাবোৰক ওফৰ্ছ
ৰিজাল্টৰ ভালিকাৰ সীমিত ভাৱৰ নামটো জিলিকি উঠিল।
থবৰটো পায়ের্ট উলাহতে তাইৰ জ্যাক্বাৰ্টল ফোনটোক বুৰুঙা
স্মাৰ্টি ললে। এৰা, লকডাউনত দৰমহা বন্ধ হৈ অগাৰে
জুৰলা কৰা দেউতাকৰ এইবাৰ তাইৰ লাগতিয়াল কিয়দ
কেইখন বিচনি দিয়াৰো সামৰ্থ্য নোহোৱা হৈছিল। ফোনটোত
পি.ডি.এফ ডাউনলোড কৰি পঢ়াৰ ব্যৱস্থা নথকা হ'লে
আজিৰ এই সুখকণ যে তাই কেতিয়াও নাপালে হেঁতেন...।

প্ৰিন্সিপিয়া ফুকন
বি.এড ২য় বৰ্ষ

বৃত্তিমূলক শিক্ষাৰ গুৰুত্ব

আধুনিক সভ্যতাই প্ৰিমিভীৰ পুৰুষ ছুটি বগৰিছে এক বিঘাট-
সংঘাত। অহঁ সংঘাত মুখ জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে। দুবেলা-দুখুটি-
পুমেৰে, স্বচ্ছন্দে মাহ-বৈ জীয়াই যবণৰ সংঘাত। ভাৰতবৰ্ষত স্বাধী-
নতাৰ পাছত শিক্ষণ সম্প্ৰসাৰণৰ মানত প্ৰতি বছৰে নাম নাম
শিক্ষিত মূৰক-মূৰতী স্কুল, কলেজ, বিশ্ব-বিদ্যালয় আদিৰ পৰা
বাহিৰ হৈছে। কিন্তু চাকৰিত নিযুক্তি পাইছে সোম্যান্য এটা অংশই।
ফলত নাম-নাম নিবলুৱা হৈ গৈ আছে। শিক্ষিত মূৰক-মূৰতী-
পবল ব্ৰহ্মক, অগ্নিক, শিল্পী একে গুৰু মোৱাৰে। বগৰণ মেই-
-বোৰ বিষমৰ শিক্ষণ তেওঁলোকক দিয়া হোৱা নাই। তেওঁলোকে
শিক্ষণ লাভ বগৰিছে সাহিত্য, সুৰঞ্জী, ভূগোল, অংক, অৰ্থনীতি,
ৰাজনীতি, বিজ্ঞান বা বিজ্ঞানৰ বেগমো একোটা শাখাত। মোগ্যতা
আৰু প্ৰতিভা অনুমায়ী বৃত্তি নিৰ্বাচন বগৰিলে স্নাতকৰ বৰ্ম-
দক্ষতা বৃদ্ধি পাম, বৰ্ম-কক্ষতাৰো সৰ্বাধিক বিকাশ সম্ভৱ হয়।
মেইবাবে শিক্ষণৰ মানসিক আৰু বৌদ্ধিক প্ৰৱণতা অনুসৰি
শিক্ষণ কৰুৱা হ'ব লাগে। যি শিক্ষণ প্ৰৱণ বগৰি স্নাতকে কোনো
চাকৰিৰ বাবে চৰকাৰৰ মুখলৈ বাট চাই নাথাকি নিজ অতি-
-কটি প্ৰতি বৃত্তি প্ৰৱণ বগৰি জীৱিকা অৰ্জনত ৰত হ'ব পাৰে।
সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰে মেই বা প্ৰতিভা আৰু অতিৰিক্ত এক নহয়।
এজনৰ এটা বিষয়ত যি দক্ষতা, আন এজনৰ মেই বিষয়ত মুঠই
দক্ষতা নাথাকিব পাৰে। আজি স্নাতকে লাহে লাহে উপলব্ধি কৰিব
ধৰিছে যে, চাকৰিৰ বৰ্ণীণ আৰু দুৰৰ সপোন বাহ দি স্নাতক

বাস্তববাদী হোৱা উচিত। জীৱন্ত বাস্তবক স্বীকৰণ কৰি মানুহে
অভিমা ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ অতিৰিক্ত আৰু দক্ষতাৰ অতি নগ্ন বাস্তব
সম্ভাৱন - সম্ভৱিতক বাস্তবসুখী শিক্ষণ দিয়াৰ কথা বিবেচনা
কৰিছে।

উচ্চ ডেহপাছ, চেদলাৰ বগমিছন, বৰ্মাকুম্বন বগমিছন,
মুজালিমাৰ বগমিছন, বোণাৰী বগমিছন আদি বহু বগমিছনে স্বাষ্টি-
মূলক শিক্ষণৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰাৰ পৰামৰ্শ দিয়া
দাঙি ধৰি আহিছে। ফাল্গুনীয়েও সেইবাবে প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ
পৰ্যায় স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণৰ অতি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ আগত জন্মাবলৈ
সুনিয়মীয়া শিক্ষণৰ গুৰুত্ব দেশত অৱৰ্তন কৰা হৈছিল। স্বাষ্টিমূলক
শিক্ষণ হ'ল হাতে-বগমে কৰা শিক্ষণ। এনে শিক্ষণ প্ৰাপ্তিৰ
জৰিয়তে শক্তি এজনে নিজক আত্মনিৰ্ভৰশীল কৰি গঢ়ি তুলিব
পাৰে। অৰ্থাৎ আনুষ্ঠানিক শিক্ষণৰ উপৰিও সি শিক্ষণই মানুহক
উপাৰ্জনৰ পথ প্ৰদৰ্শন কৰাত সহায় কৰে সেয়ে হ'ল স্বাষ্টিমূলক
শিক্ষণ। বৰ্তমান সময়ত অস্বাভিচালন, বিশ্ববিদ্যালয়সমূহত
কৰিবৰী গুণনৰ বাবে শিক্ষণৰ গুৰুত্ব কৰা হৈছে। ওপৰৰ
বাস্তৱ বা দেশত কৰিবৰী শিক্ষণৰ প্ৰশিক্ষণ অনুষ্ঠান,
অধ্যয়ন কেন্দ্ৰৰ স্থাপন কৰি স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণৰ প্ৰসাৰ ঘটোৱা
হৈছে। দেশৰ দশকৰ পৰ্যায় সময়ত একমুখী স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণ
প্ৰসাৰৰ ওপৰত মুকে-বোনে উত্তম হাৰত স্বাষ্টি পায়।

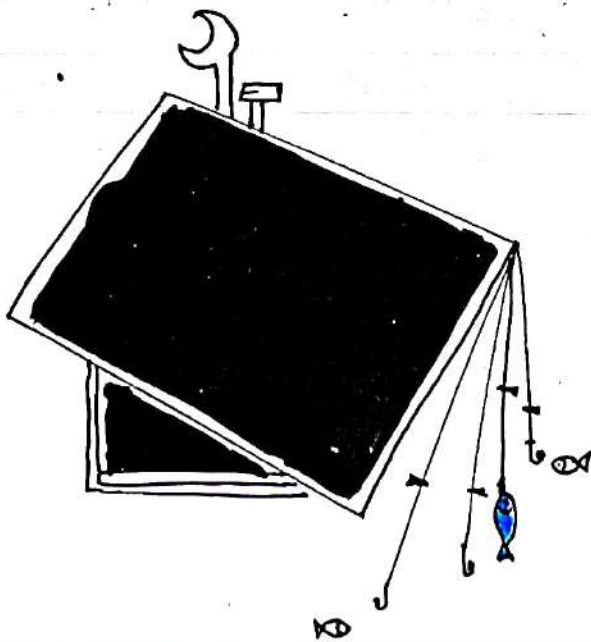
সাম্প্ৰতিক কালত স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণৰ গুৰুত্ব বহু-
পৰিমাণে স্বাষ্টি পায় হৈছে। এই শিক্ষণই মানুহক স্বনিৰ্ভৰশীল
হোৱাত সহায় কৰে। প্ৰশিক্ষিত অধ্যক্ষ আৰু বিদ্যাৰ বাবে
দেশৰ শ্ৰেণীৰ মনত নিবুৱা সময়ত দুৰ্বীকৰণত সহায় হয়।
বিভিন্ন স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণৰ আৰম্ভণিতে আজিৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে-নিজ
গা-দি নিজৰ মেগতে সমাজৰ আগুৱাই নিয়াত অৱদান আগ-
বঢ়াব পাৰে। সেয়েহে বৰ্তমান স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণৰ চাহিদা
বাঢ়িব ধৰিছে।

স্বাষ্টিমূলক শিক্ষণৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল এজন শক্তিৰ
সম্পূৰ্ণ জীৱন নিৰ্বাহৰ উপায় প্ৰদান কৰা। প্ৰশিক্ষণৰ জৰিয়তে

ব্যক্তিজনের স্ব-শিক্ষাৰে কবির মানস কৰা কামৰা অধ্যায়বিশৰ দি কিম
 দৌৰ ওপৰত সৰ্বশেষ জ্ঞান আদান কৰি বিদ্যেৰে আশ্রয় কৰিব পৰা
 যাব আদিৰ সমসৰ্বে শিক্ষণ দি পাকৈত কৰি তুলিবলৈ মন্থ কৰা
 হয়। স্ব-শিক্ষাৰে নিৰ্বাচিত কামৰ জৰিয়তে নিজৰ পুৰণীমূলক স্নে-
 হেৰৰ দক্ষতাৰ জ্ঞান বৃদ্ধি আৰু বিকাশ সাধনৰ পথত হয়। স্ব-
 শিক্ষাৰে মানৰ বিকাশ মাটাবলৈ সোম্বে স্থিতিমূলক শিক্ষণৰ অধি-
 ক্ষণৰ জৰিয়তে কিছুমান কিতাপ শিৰেশ্বৰা হয় যিমে কৰিবকৰী
 জ্ঞান বৃদ্ধিত সহায় কৰে। সেফতে মানুহৰ বৌদ্ধিক আৰু মান-
 সিক উৎকৰ্ম সাধন কৰি তোলে। এই শিক্ষণই ব্যক্তি এজনৰ
 আৰ্হিকভাৱে স্বমূল হোৱাত প্ৰভাৱ পেলায়। গতিকে এনে এটা
 শিক্ষণৰ আশ্রয়ন মি শিক্ষণই প্ৰতিজন লোকৰ উৎপাদনৰ
 ক্ষেত্ৰত স্ব-নিৰ্ভৰ হোৱাত প্ৰত্যক্ষ প্ৰভাৱ পেলাবলৈ সক্ষম।
 এই সমস্যা দুৰীকৰণৰ বাবে একমাত্ৰ বিকাশ পথ হ'ল
 স্থিতিমূলক শিক্ষণ, এই শিক্ষণ প্ৰশ্নৰ জৰিয়তে নিজৰ আশ্র-
 নিৰ্ভৰশীল কৰি গঢ়ি তোলা সম্ভৱ। মটৰ মেৰানিক, ৰাজমিস্ত্ৰী,
 কাঠমিস্ত্ৰী, পেইণ্টাৰ, বিৰ্ভটিচিয়ান, ইলেক্ট্ৰিচিয়ান, মোবাইল
 মেৰানিক, কম্পিউটাৰ মেৰানিক বিভিন্ন পৰামৰ্শদাতা বাঁহ-
 বেতাৰ সামগ্ৰী প্ৰস্তুতকৰণ আদি জীৱনৰ অপৰিহাৰ্য স্থি-
 তি-মূলক শিক্ষণ আহৰণৰ বিষয়বস্তু। দৈনন্দিন জীৱনত এই
 বিষয়বস্তু বিলাকৰ প্ৰতিদৌৰে শুৰত্ব অপৰিহাৰ্য। নিৰ্দিষ্ট কিম
 এটাৰ ক্ষেত্ৰত এজন দক্ষ ব্যক্তিয়েই কিমটোৰ ওপৰত উদ্ভৱ
 হোৱা সমস্যা সমাধানত সক্ষম হয়। সেমে এনে কৰিবকৰী
 শিক্ষণৰ চাহিদা বৰ্তমান সূচাত অত্যন্ত বেছি।

ডাৰত চৰকাৰে স্থিতিমূলক আৰম্ভ কৰা 'কৌশল বিকাশ
 মৌজনা'ৰ মূল লক্ষ্যও আৰ্হিকৰ দক্ষতা বিকাশ সাধন কৰি
 প্ৰতিজন ব্যক্তিক ওমা নিৰনুৱা ব্যক্তিক স্ব-নিৰ্ভৰশীল কৰি
 গঢ়ি তুলি মানৰ সমসদলৈ পৰিৱৰ্তন কৰা। ব্যক্তি এজন মেজি
 স্ব-উপাৰ্জনেৰে সৰল হয় আৰু জাতীয় আৰু বৃদ্ধিত অৰিহণা

যোগান, তেতিয়াই ব্যক্তিজন মানৱ সমসদনে আপাত্তিত হয়।
 বৰ্তমান ছাত্ৰ ছাত্ৰীসকল নিজ নিজ অতিৰে অনুসৰি শিক্ষণীয়-
 বিধৰ বাছি লোৱাত সহায় কৰিবৰ কাৰণে বিদ্যালয়সমূহত
 Vocational guidance ৰে ব্যৱস্থা কৰা হৈছে। যি সকলৰ
 উচ্চ শিক্ষা লাভ কৰিব পৰা দক্ষতা নাই, অমট কাৰিকৰী
 শিক্ষণৰ প্ৰতি উৎসাহী, তেওঁলোকক উচ্চ শিক্ষণৰ বাবে ব্যক্তি-
 -স্বয়ং কৰি নুতন কৰিকৰী শিক্ষণ লাভৰ প্ৰতিহে উৎসাহ
 দিব লাগে, তেনে কৰিলে বহুতে উৎসুজ কৰিকৰী-শিক্ষণ
 লাভ কৰি কৰ্মজীৱনত অঙ্গপ্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিব পাৰিব।
 তাৰ দ্বাৰা নিবনুৱা সমস্যাত মগ্ৰেষ্ঠ পাৰিমাণে লাঘৱ হ'ব।
 অৰ্থনৈতিক সমৃদ্ধিও বাঢ়িব। কৰিকৰী-শিক্ষণত শিক্ষিত
 লোকসকলে কুটীৰ শিক্ষণৰ উন্নয়নৰ ক্ষেত্ৰতো অৰিহণা
 যোগাব পাৰিব। দেশৰ প্ৰতিজন নাগৰিকেই শ্ৰেণী-
 কৰিবা নহয় কিবা এটা ক্ৰতিৰ অৰিহণী হ'ব, তেতিয়া অৰ্থ-
 -নৈতিক সম্বন্ধে দুৰ হ'ব। সেয়েহে যোগ্যতা আৰু মেৰা
 অনুসৰী কৰিকৰী শিক্ষণ লাভ কৰি একোটা ক্ৰতি প্ৰমা
 কৰা বাঞ্ছনীয়। তাৰে কৰিলে দেশৰ দৰিদ্ৰতাও দুৰ হ'ব
 আৰু নিবনুৱা সমস্যাত সমাৰ্থন হ'ব।

কাৰ্যপ্ৰী বৰা
 এম. এড. ২য় বৰ্ষ

গ্ৰন্থ পৰ্যালোচনা

গ্ৰন্থৰ নাম - জঁটৰাৰী
লেখক - আৰ্থনা শইকীয়া

২০১৬ চনৰ সাহিত্য অকাডেমি যুৱ পুৰস্কাৰ বঁটাপ্ৰাপ্ত আৰ্থনা শইকীয়াৰ 'জঁটৰাৰী' উপন্যাসখন গ্ৰন্থ মেলাৰ পৰা আনি অলপতে শেষ কৰিলো।

"জঁটৰাৰী মনোনৰ কাহিনী। মনোন গঢ়াৰ কাহিনী, মনোন উড়াৰ কাহিনী। জঁটৰাৰী কাহিনী তে আম্যান, আম্যান তে পুৰাণ? আচলতে চাগৈ জঁটৰাৰী শিৱৰ মন্ধান। শিৱৰ মাজেৰে গতানুগতিকৰ বিপৰীতে প্ৰতিমুখী ঘ্ৰোতৰ এক বাট নিৰ্মাণৰ অচেষ্টা। আৰু এই অচেষ্টাৰ মাজেৰেই মূৰ্ত হৈ উঠিছে এক শীতল, কুটিল, স্তম্ভ-এককমাত নিৰ্মম পালিটিকেল, চ'ছিয়েল ফেণ্টাচী।"

আম্ কি মূৰ্তৰ এখন উপন্যাস পঢ়িলোঁ !!

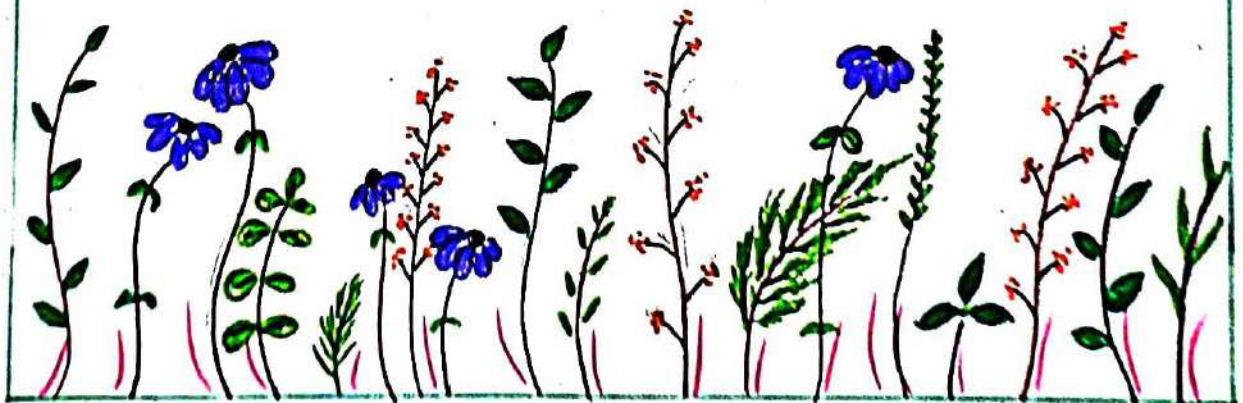
"শিৱক ডালপোৱাটো এটা কঠিন ৰাগ। তাতোকৈ কঠিন শিৱক নিজৰ কৰি পোৱাটো।" এই বাক্যশাৰীৰেই আৰম্ভ হৈছে উপন্যাসখনৰ কাহিনী। পঢ়েছিসি ভাৰতবৰ্ষৰ বিজ্ঞান খান মেনে দিম্মী, উত্তৰাঞ্চল, গৰুল আৰু উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল। চৰিত্ৰসমূহেও উপন্যাসখন মনোপ্ৰাৰ্থী কৰাত মমেষ্ট অবিহণা যোগাইছে। অহন চৰিত্ৰৰ লগতে বহু পৌৰাণিক চৰিত্ৰক উপ-স্থাপন কৰা হৈছে।

চৰিত্ৰসমূহ -

সম্ৰাট, সৰ্গা, সন্দিৰা, সন্ধ্যা, বেণুগোপাল, বিষ্ণু চতুৰ্বেদী, নাৰায়ণ চতুৰ্বেদী, নাৰদ, সত্ৰেশ, ব্ৰহ্মা, পাৰ্বতী, নন্দী, হুংগী, ত্ৰৈলোক্য, হুতনাম, বাঁশা, কান্ধা, মাধৱ, হৰদেউ, ৰুদ্ৰ, জ্বালাদেৱী, গোৰী, পশুপতি, গোপী, বাথো, আৰালী, মাল্ল, ডোলা, ৰম্ভা, মহাৰাজ, দক্ষৰাজ, ত্ৰিনয়ন সাত্ৰাজে, বৰ্ণা প্ৰসাদ, ইন্দ্ৰজিৎ, সধুৰাধৰ, বিপিন ইত্যাদি ইত্যাদি।

স্বপ্নৰ পটভূমি যদিও সাজে সাজে শৌৰ্য্যিক কাহিনীৰে অৱতাৰণা কৰা হৈছে। তাক স্বপ্নৰ লগত তৰ সঙ্গৰ দেখুওৱাৰ প্ৰচেষ্টা কৰা হৈছে। সোৱেই ঘটনা-প্ৰবাহৰ সঙ্গৰালৈকে সৰ্গা নামৰ এটি চৰিত্ৰৰ জৰিয়তে শিৱ নামৰ সোঁপৰটোৰ সঙ্গৰ-কাৰ্মৰ পৰিণতিতেই পঢ় লৈ উঠিছে জঁটকাৰী। অতীত-বৰ্তমান-অৱস্থাত এই তিনিও কালৰ বিভিন্ন চৰিত্ৰৰ সঙ্গৰাশে হৈছে জঁটকাৰীত।

শিৱ নামৰ সোঁপৰটো আঙিবলৈ যাওঁতে বহু ঘটনা পৰিঘটনাৰ ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। অনাৰ্থ সকলৰ শিৱ কিদৰে আৰ্হৰ দেৱতাত পৰিণত হ'ল তৰ ওপৰতো বহু বিশ্লেষণাত্মক স্তব্য দুই এক চৰিত্ৰৰ সাজেৰে প্ৰকাশ কৰিছে। এটাইত নন্দীৰ সূত্ৰে 'শিৱ আচলতে সেই সংঘাতৰ সৃষ্টি। দুই বিপৰীত মেৰুত বাস কৰা দুজন মানুহৰ সংঘাতৰ ফল শিৱ। কিছুমানে সঙ্গৰমৰ ফলো বুলিব পাৰে। শিৱে দেখি শুনি মি ব্ৰজিছোঁ-শিৱ সংঘাতৰ ফল যেনহে বোধ হয়।'

অত্যেকটো শাৰীয়ে এক নতুন কোঁতুহলৰ জন্ম দিছে। শিৱ নামৰ সঙাটোৰ সন্ধানত নামি পৰে স্বৰ্ণা, প্ৰমত্ত, ইন্দ্ৰা, বেণুপোপাল আদি বিভিন্ন চৰিত্ৰ। মঙ্গলকৰ জটিলতাৰো কাহিনীৰ লগে লগেই আগবাঢ়ে। সৎবাদ মাৰ্শ্বকৰ মৌপোলা দুৰূপটো উল্লেখ দিয়াটো কুপশালি কৰা নাই উপন্যাসিকে। মঙ্গলমিতাৰেণ এক ব্যতিক্ৰমী কণ্ঠ তুলি ধৰিছে। দুৰূপকৰ জীৱনী প্ৰবৰ্তীয়ে ক্ৰমিক ক্ৰমেৰে হৈয়ো নিষ্ক শ্ৰেণীৰ মহেশ্বৰ বিয়া পাতিবলৈ লওঁতে দুৰূপকো বাঁধা দিয়া আদিৰে সম্বন্ধিত বৰ্তি মৰণ শ্ৰেণীবিভাজনৰ প্ৰসংগৰে টানি আনিছে।

ৰাজনৈতিক, সামাজিক, কামনিক, আৰ্থিক আদি বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত কাহিনীকৰ উল্লেখযোগ্যভাৱে সফল হৈছে। কিদৰে এটা বিদ্রোহ আৰম্ভ হয়, কিদৰে সামন্যৰ্থিত সকলে কুটনীতিৰে বিদ্রোহ দমন কৰে, কিদৰে বিদ্রুমান মানুহক প্ৰলম্ব পৰা বিচ্ছিন্ন কৰাৰ প্ৰয়াস কৰা হয়, বশৰোৰাৰ দুৰ্বলতাৰ প্ৰয়োগ লৈ বশৰোৰা বনি কৰা হয় আদিও উপন্যাসখনৰ একে একেটা বিশেষ উল্লেখযোগ্য প্ৰসংগ। উপন্যাসখনত উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত এক ঐতিহাসিক গিৰাছী বিদ্রোহ আৰু বামোৰ তাৰ নেতা বুলি দেখুৱাইছে। লগতে গল্পতো শাসকীয়াৰ বিৰুদ্ধে অতিবাদ পাড়ি উঠিছিল।

আন এটাৰত স্বৰূপকৰ প্ৰথম সন্ধানত ফুটি উঠিছে যে "এই গোৱালী নৈৰ পাৰতে বহি এদিন শিৱই প্ৰতীক্ষণ কৰিছিল সি ঐতিহাসিক তুলে তেওঁ কৰিলে, তাৰ শুৰুৰনিৰ স্বৰূপ কৰিব বুলি। এই গোৱালীৰ পাৰতে আৰম্ভ হৈছিল অবিষত সৎপ্ৰায়। শিৱৰ প্ৰতীক্ষণৰ প্ৰতিমাও আটাই দিবলৈ গোট মাৰিছিল হাজাৰ হাজাৰ জনতা। নিহঁত দুৰ্বল আছিল, অকৰুৰ আৰু অপহাৰ আছিল। নিজৰ বুলিবলৈ নিহঁতৰ ওচৰত একে নাছিল।"

শিৱই দুৰ্গম অৰণ্যত বসিছিল - 'তোমালোকৰ এনে
ব্যৱস্থাৰ বাবে অহমে দামী আৰু অহমে শ্ৰেয়াৰ সমাধা কৰিম।'

পাটীৰ বাবে ডেঙাৰ অয়োজন! সমাজৰ অন্বেষণমুখী
ব্যৱস্থাৰ অতি উন্নত আৰু অচৰিতৈশ্বৰীয়া ব্ৰহ্মা এটোক
নতুনকৈ ডেঙাত অৰিহণা মোগোৱা নাই। বৰঞ্চ অন্বেষণমুখী
ব্যৱস্থাকৈ বৰ্তাই-ৰমাৰ চেষ্টা কৰা নাই। এই ব্যৱস্থাকৈ
বিপৰীতে অন্য এক নতুন ব্যৱস্থা পাটী তোলাই উদ্দেশ্য
লোৱা হৈছে শিৱৰ হৃদয়ত। সেই নতুন ব্যৱস্থাকৈ মাথোঁ
পঢ় লোৱাৰ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰিব স্মৃতিহে।

মি পূৰ্বপুৰুষে শ্ৰেয়াৰ শিৱক ৰূপ দিছিল সেই
পুৰাণৰে অতিপাঠে অসম্পাদিত তোলে অন্য এক মানৱীয়
শিৱক। মি শিৱ দলিত-নিপীড়িত। আৰু অসম্পাদিত-হৰ
অনৰ শিৱৰ অপহাৰ ৰূপ।

শেষত, 'এয়া শিৱৰ ইচ্ছা। অসম্পাদিত-
নাট্যে। আৰু ই শিৱৰ আদৰ্শবিৰুদ্ধ। মোৰ ডেঙা ওকনি
মোৰা নামাগে দুনাই.....।'

প্ৰাৰ্থনা ৰাজহোৱা
বিত্তৱসৰ বৰ্ষ

পৰিচালকৰ দৃষ্টি সমালোচনা

চলচ্চিত্ৰ পৰিচালক এজন আৰু এজন চলচ্চিত্ৰ সমালোচকৰ মাজত থকা সম্পৰ্কৰ বিষয়ে স্নেহে যি ক'ম সেইয়া সম্পূৰ্ণ মোৰ নিজস্ব দৃষ্টিভঙ্গীহে। ১৯৫৫ চনত "পথেৰ পাঁচালী"ৰ মুক্তি হোৱাৰ আগতে, চলচ্চিত্ৰ সমালোচক সকলে মোক পৰিচালক বুলি নাভাৱিছিল। অন্যথা ক'বলৈ হ'লে "পথেৰ পাঁচালী" কোলাছবিখন চলচ্চিত্ৰ পৰিচালকৰ কোনো ধৰণৰ প্ৰভাৱ অবিহনেই নিৰ্মাণ কৰা হৈছিল।

কোনো নতুন, অনভিজ্ঞ পৰিচালকে হয়তো কোনোবা বিচক্ষণ সমালোচকৰ ফুল সংপৰ্কনকাৰী সমালোচনাৰ পৰা লাভান্বিত হ'ব পাৰে। কিন্তু পৰিচালকজন এজন শিল্পী হিচাপে যদি নিজৰ সৃষ্টিৰ সমলকে সচেতন, তেন্তে তেওঁ নিজৰ সৃষ্টিৰ সবলতা আৰু দুৰ্বলতাৰ বিষয়ে অজ্ঞ হৈ নাথাকে। তেতিয়া তেওঁ, তেওঁৰ সৃষ্টিকৰ্মৰ দোষ-শ্ৰুতিৰ বাবে গাৰিহনা আৰু ভাল দিপকোৱাৰ বাবে প্ৰশংসাৰ যোগ্য, কিন্তু যদি সেই সমালোচনাৰ কোনো মতামত নাথাকে, তেন্তে সেই সমালোচনাই পৰিচালকক বিৰক্তিকে দিয়ে। সমালোচকে, পৰিচালকৰ তেওঁৰ নিজৰ কামৰ বিষয়ে নতুনকৈ একো কেঁচাটো নিবিচাৰে। ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে পৰিচালকৰ ব্যক্তিগত যি দৃষ্টিভঙ্গী তেওঁৰ কামত প্ৰকাশ পাইছে, সেইটোক সমৰ্থন কৰাটোহে শুভাশংকা বৰ।

ছবিৰ বিষয়ে সঠিক জ্ঞান থাকিলেহে এজন ব্যক্তি ছবিৰ গুণাগুণ বিশ্লেষণৰ বাবে যোগ্য হয়। জ্ঞান স্নানে একেবাৰে চিত্ৰনাট্যৰ পৰা আৰম্ভ কৰি সম্পাদনাৰ শেষ পৰ্যায়লৈকে, চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাণৰ প্ৰতিটো কামৰ বিচাৰ সন্মত থকাটোকে বুজায়। অৰ্থাৎ তেওঁ

সকলো সম্মানে চলচ্চিত্ৰ নিৰ্মাণ যে এটা যৌথ প্ৰচেষ্টা, সেইয়া মনত
 বশা উচিত। পৰিচালকজনেই ছবি নিৰ্মাণৰ ক্ষেত্ৰত মুখ্য ভূমিকা লয়
 যদিও, তেওঁ ছবি নিৰ্মাণৰ ২০০ শতাংশ কৃতিত্ব দাবী কৰিব নোৱাৰে।
 বৰঞ্চ, ছবিৰ তুল- ক্ৰটিৰ বাবে তেওঁকহে বোছি পৰিমাণে দায়ী কৰা
 হয়। বহু সমালোচকৰ মন্তব্যৰ পৰা বুজিব পাৰি যে চলচ্চিত্ৰ
 নিৰ্মাণৰ এই যৌথ প্ৰচেষ্টাটোৰ বিষয়ে তেওঁৰ স্পষ্ট ধাৰণা নাই।
 "চিত্ৰনাট্য কৌশলপূৰ্ণ ভাৱে লিখা হৈছে," কিন্তু "সংলাপ দুৰ্বল",
 "পৰিচালনাও পাৰদৰ্শিতা" কিন্তু "সম্পাদনা ক্ৰটিপূৰ্ণ" — এনেকুৱা
 পৰামৰ্শৰ বিৰোধী সমালোচনা মাজে-মাজেই দেখা যায়। সংলাপ
 চিত্ৰনাট্যৰ অন্তৰ্গত আৰু সম্পাদনাও যদি তুল আছে তেন্তে
 তাৰ বাবে পৰিচালকো সমানে দায়ী।

উপন্যাস নাইবা ছুটিগল্পক ছবিৰ ৰূপ দিওঁতে যে চলচ্চিত্ৰ
 নিৰ্মাণৰ কলাৰ কথা মন কৰি কিছু পৰিবৰ্তন কৰিবলগীয়া হয় সেইকথাই
 বহু ভাগেয়েই বিদ্বেষত দ্বীকৃতি পাইছে। কিন্তু আমাৰ দেশৰ
 সমালোচকে পৰিবৰ্তনৰ এই কলাত্মক প্ৰয়োজনীয়তাৰ কথা জানি
 ল'ব নোখোজে। "অপু ত্ৰিলজী" নাইবা ৰবীন্দ্ৰনাথৰ ছুটি গল্পক
 চিত্ৰনাট্যৰ ৰূপ দিওঁতে মই সমালোচকৰ বহুল ত্ৰিৰঙ্কাৰ সহ্য কৰিব
 লগীয়া হৈছে, লগতে এইটোও অনুভৱ হৈছে যে তেওঁলোকৰ চুৰ-
 সম্মুখত চলচ্চিত্ৰৰূপ আৰু হাতত মূল গল্পটো থকাৰ বাবে,
 তেওঁলোকে দুয়োটাৰে মাজত থকা দুই এটা বৈমূৰ্ছ্যৰ কথা উল্লেখ
 কৰি আৰু অপ্ৰাসংগিক অথচ আপাততঃ অৰ্থপূৰ্ণ মেন লগা
 মন্তব্যৰে স্তম্ভ পূৰাইছে আৰু নিজৰ সমালোচকৰ দায়িত্ব পাহৰিছে।
 জ্ঞানৰ দৃষ্টিত সমালোচকে তেতিয়াহে এটা দৰকাৰী কাম কৰে, যেতিয়া
 তেওঁ পৰিচালক আৰু দৰ্শকৰ মাজত এখন সেঁহু নিৰ্মাণ কৰিব
 পাৰে। তেওঁলোকৰ প্ৰধান কৰ্তব্য এইটোৱেই।

কোনো সমালোচকে যদি এনেকুৱা এটা ধাৰণা ৰাখে যে তাল ছবি
 মানেই হ'ব লাগিব সমল অৰ্থাৎ সৰ্বস্বাধীনৰ শেৰ্ষগম্য হোৱা ছবি
 তেন্তে তেওঁক ক'ম যে তেওঁ সমালোচকৰ ভূমিকা বৰ্জন কৰি দৰ্শকৰ

ভূমিকা পালন কৰা উচিত। শিল্প সৃষ্টিৰ তাগিদাত একজন পরিচালক, দৰ্শকতকৈ কিছু পৰিমাণে আপবাঢ়ি থকাৰ অধিকাৰ আছে। এই "আপবাঢ়ি থকা" মানে সুন্দৰ আৰু গাঢ়ীৰ্মপূৰ্ণ কলা সৃষ্টিৰ পথত আপবাঢ়ি থকাটোহে বুজায়।

মি মি কি নহওঁক, এই সমনকৈ এটা ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতাৰ কথা কওঁ। নিউয়ৰ্কৰ চলচ্চিত্ৰ জগতৰ সৈতে সমনকৈ বহা সমলে বিশ্বাস কৰে যে এখন ছবিৰ আয়ুস নিৰ্ভৰ কৰে নিউয়ৰ্ক টাইমছৰ চলচ্চিত্ৰ সমালোচক হোমলী ফ্ৰাউদাৰৰ স্তম্ভতৰ ওপৰত। যেতিয়া "পাথেৰ পাঁচালী" য়ে নিউইয়ৰ্কত মুক্তি লাভ কৰে, তেতিয়া ফ্ৰাউদাৰ লিখে যে এই ছবিখন নিউয়ৰ্কৰ দৰ্শকৰ বাবে উপযোগী নহয়। ছবিখনৰ বিতৰণৰ লগত জড়িত সকল আত্মপ্ৰসূ হ'ল। কিন্তু ইয়াৰ পৰিৱৰ্তে "পাথেৰ পাঁচালী" কেৱল নিউয়ৰ্ক চহৰতে ৩৪ সপ্তাহে ধৰি চলিল। হয়তো ফ্ৰাউদাৰে এটা ভাল শিক্ষা পালে আৰু "অপৰাজিত"ৰ সৃষ্টিৰ সময়তে তেওঁ ছবিখনৰ ভূয়সী প্ৰশংসা কৰিলে। কিন্তু ছবিখন মাত্ৰ ৮ সপ্তাহহে চলিছিল।

উৎস :

১/ বিষয় চলচ্চিত্ৰ : সত্যজিত ৰায়

২/ Speaking of Films : Satyajit Ray

বিদ্র : সত্যজিত ৰায়ৰ মূল লেখাটোৰ কিয়দংশৰ অনুবাদ

অনুবাদক :

ডাক্তৰ জ্যোতি বৰা
বি.এচ.এম.বৰ্ষ

নীলা খাম্বৰ চিঠি

মৰমৰ দ্বিধুবাগ,

আলম্বুলে কলমতাল হাতত ছলি লৈছোঁ। এই উকা কাগজৰ পৃষ্ঠাকোঁটত
বোলাই দিয়া কলমৰ নীলাৰ ক্ৰিয়তে তোমালৈ বুলি মোৰ মৰম, ভালপোৱাৰ
প্ৰেৰণ কৰিলো। আশা কৰো কলমেৰে নিগৰি অহা মৰমৰে ছমি আলম্বুলে
সাবতি ল'বা, কোনাখিনিৰ পৰা আৰম্ভ কৰোঁ? নাহৰৰ ওলৰে কপোৱালী বাটে
নিলা আমাৰ কাহিনীৰে লে বুকুৰ নিছৃত কোনেট সোঁটি বখা নিম্বৰ
কানিকাবেৰ !!

এৰা !! নিম্বৰ কানিকা... অতিমানবোৰেটো তাতেই ঠন বৰি উঠিছিল...

প্ৰতিফলন হৈছিল এখন বোমাঞ্চকৰ ছবি। ঐ পুনাজোন, তোমাৰ বাক মনত
আছেনে? আমি যে আগতে সন্ধিয়া লগ পাওঁতে আকাশৰ তৰা চাইছিলো; অৰু
ছমি যে মোক কৈছিল, 'অ' জান, আকাশৰ কোনেৰে দৰে মই তোমাৰ কঁধনটো
পোহৰ কৰি দিম'... অৰু কোনেত কথা পাতি পাতি যে আমি হেৰাই গৈছিলো
দূৰ দিপলুৰ সোঁমনা অতিক্ৰমী এখন নতুন পৃথিৱীৰ মাজত! আজি মেন সেইবোৰ
সাৰুকথাৰ আঁঘৰ... অতিমানবোৰে বৃম্বৰ কৰি থৈ যোৱাৰ পিছত মই মগ্ন
বাটমণ্ড সেই সাৰুকথাৰ দিনবোৰলৈ। এতিয়া মাথোঁ বাকী আছে আমাৰ
সেই পুৰণি ফটোবোৰত অগীত হোৱা মূৰুৰ দিনবোৰ। ছমি ভালপোৱা বাবেই-
নিম্বৰ কানিকাক আমাৰ কথা কওঁ, ছমি কোৱাৰ দৰেই... "প্ৰেম আহে
সংশোপনে!!" প্ৰেম আহিল কিন্তু অতিমানব টোৱে পাৰাপাৰ কৰি থৈ
যোৱা এই বাঞ্ছনটোৰ আন্তৰিকতাই বা ক'ত? বুকুৰ কোনেবাখিনিত বৰ
ভাঙৰকৈ এটা পাজনি মাৰে... হয়তো তোমাক ভালপাওঁ বাবেই...
আকাশৰ মেঘৰ ছোহনত অতিমানবোৰে মেলি পাতে... ঋণেৰ তাতেই
ভেজা লাগি উঠুপি উঠে। চিপচিপিয়া বৰষুণত চুপানী সৰে। বাক এইবোৰ
থাকক দিয়া...

সৰাপাতত তোমাৰ খবৰ লৈছিলোঁ। তাকুৱাল ফাৰ্গনে লৈ গৈছিল মোৰ
 বাৰ্তা তোমাৰ কাষলৈ। নিছ, চিঠিৰ উত্তৰ হৈ নাপালোঁ। হুমুস ...
 সৰাপাতত নিশা যে হয়তো চিঠিখন নপঢ়িলো। কোনো কথা নাই
 দিয়া। এইখন চিঠি সোঁচিপাতত লিখিছোঁ ... আপা কৰোঁ হেঁপাহৰ
 নেখনত ফেনে ফুটকাৰে থকা অনুভৱমিহি পাবিলে এবাৰ চাবা,
 বিচাৰিলে তাতো দেহালিহন পাবা। আচলতে তিওৰি সৰি থকা
 মানুহ এজনে চকুলোৰ লৈ আঁকি প্ৰেমত কিমান নিসংগ হ'ব পাৰে
 সেই কথা হুমি চাগে কথানিও বুজিব। প্ৰেমৰ নিমালি অৰ্পন
 কৰাৰ ক্ষমতা, হয়তো আজি সৰি কোনোবাখিনিও হেৰুৱাই
 পেলাইছো ... শেষত হুমি কুললে থকাৰ প্ৰাৰ্থনাৰে তোমাৰ
 আগমনৰ এবাৰ অপেক্ষাৰত

প্ৰান্তত
 তোমাৰ মেমমলিকা

বিগ্নবিগ্ন বৰদলৈ
 বিত্তম বৰ্ষ